

ורד פרבר. "ביפן נחשבת
ל'סופיטיקייט' של הישראלים"

איפור: חן בררעו, "סטודיו ערה לזורני"

גדולה

ביפן

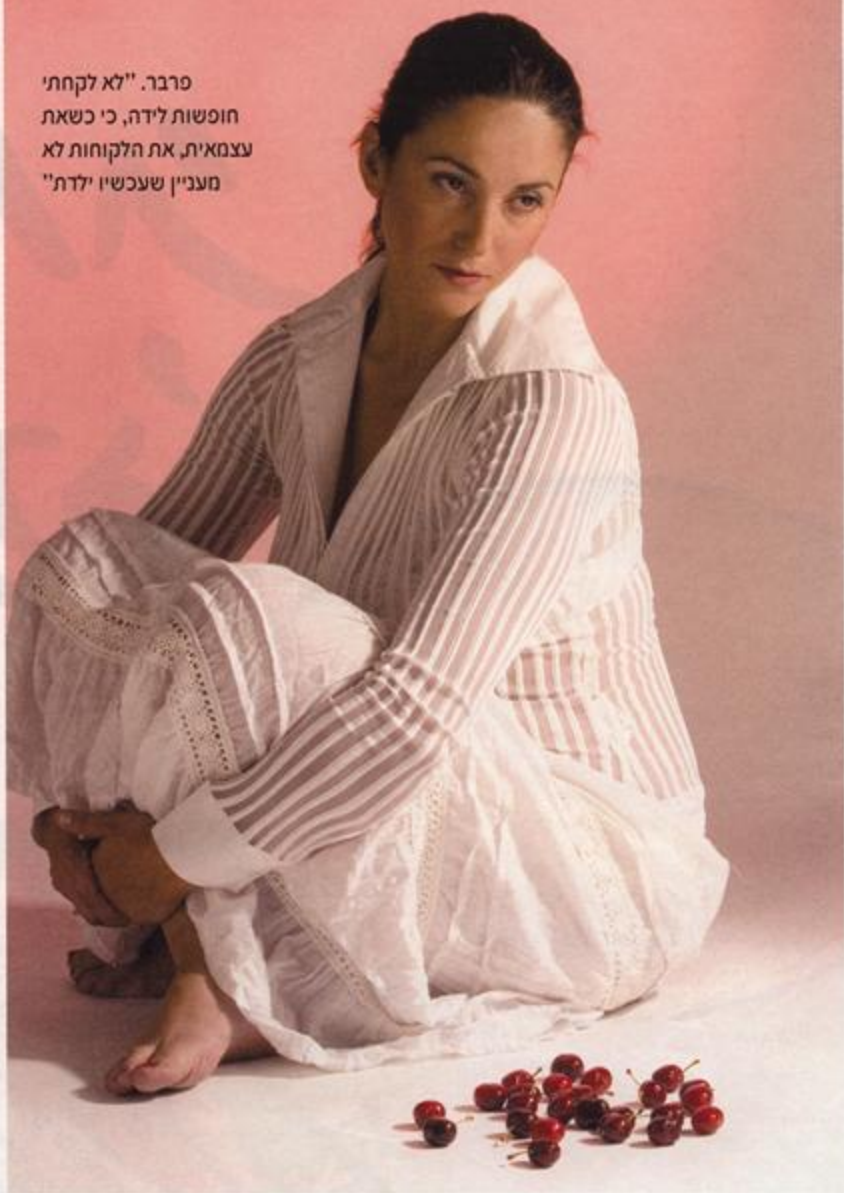
ורד פרבר נחתה ביפן בתחילת שנות ה-90, ולא שיערה שתישאר שם שבע שנים, תתאהב במקום, תלמד את השפה והמנהגים ותאומץ על ידי משפחה מקומית. עם שובה לארץ הקימה חברה שנועדה ללמד אנשי עסקים ישראלים את הקודים התרבותיים של עמיתיהם במזרח, ואף ייסדה קייטנה יפנית. עיניים מלוכסנות לרווחה

חן דגן * צילום: שרון ב.ה

אפילו אסלת שירותים ביפן יכולה להיות הלם תרבות. תשאלו את איש העסקים שנכנס לשם יום אחד, לעניינים פשוטים למדי. בצד האסלה היו הרבה מאוד כפתורים, ואילו ידע לקרוא יפנית היה מתחוויר לו שלחיצה על כפתור אחד מחממת את האסלה לטמפרטורה המתאימה לישבנו, בלחיצת כפתור אחר יוכל להזמין מסו' לישבן, הפעלה של עוד כפתור תתאם שטיפה אינטימית, ואחר כך אפשר גם לייבש באוויר חם. אם רק יודעים איפה ללחוץ. אותו איש עסקים יצא מהשירותים כולו רטוב. בשירותים האלה, אם תרצו, אפשר לראות את תמצית החוויה העסקית ביפן, קרי, אם לא תדעו ללחוץ על הכפתורים הנכונים, תצאו משם מרוטים וסחוטים. נסיעה ליפן היא גם מעבר של דור במנהרת הזמן. נפרש שם עולם טכנולוגי דיגיטלי מתוכנת ומתוחכם עד אימה, עולם המציית לחוקים משלו.

ורד פרבר, 38, מומחית ליפן, מרגיעה את אנשי העסקים שהיא מדריכה, שמדובר אומנם בתרבות שונה, אבל שהיפנים לא הולכים על הידיים. עליה, איכשהו, הלם התרבות הזה פסח, כאשר נחתה שם בתחילת שנות ה-90. היא כל כך הוקסמה עד שנשארה שם שבע שנים. כיום פרבר מנהלת את JAPAN KNOWLEDGE, חברה המספקת שירות ייעוץ והדרכה

פרבר. "לא לקחת
חופשות לידה, כי כשאת
עצמאית, את הלקוחות לא
מעניין שעכשיו ילדת"

בשלושת סוגי הכתב היפני. לפרנסתה עברה
במלצרות ובדוגמנות צילום, ובין השאר
הצטלמה לפרסומות עבור חברת הרכב "ניסן".
לא היה לה קשר עם הישראלים המתפרנסים
ביפן במכירות רחוב או באירוח במועדונים. "את
הישראלים בטוקיו הכרתי רק בנסיבות לא
נעימות. אחד מהם נכנס לכלא היפני בגלל
חשד לעבירת סמים. המשפחה הייתה במצוקה
כי הם לא הבינו את השפה ולא היה להם כסף
לתרגם את המשפט. שימשתי כמתורגמנית
ואשת קשר בהתנדבות. מאז גם במטרה
היפנית הכירו אותי והיו מתקשרים אלי בכל
פעם שהיו עוצרים ישראלים על עבירה.
נחשבת בעיניהם לסופיסטיקייטד של
הישראלים, ישבתי שם באופן חוקי, עם ויזה
מסודרת."

– איך הצלחת? היפנים מאוד נוקשים בענייני
ויזה.

"הכרתי בני זוג יפנים, חשוכי ילדים, בני
למעלה מחמישים, שאימצו אותי. הם היו אנשים
אמידים עם המון נכסים. קודם הכרתי את
סאוואמורה, בעל חברת פרסום. בדרך כלל,
כשאת פוגשת גבר יפני, הוא לא ממהר להציג
את אשתו. אבל מהרגע שהכרתי את אשתו,
נוצרה בינינו מערכת יחסים משפחתית. בילינו
ביחד סופי שבוע וחגים ונקשרנו מאוד. קראתי
להם אבא ואמא. כדי לקבל ויזה ביפן אתה צריך
להוכיח שיש לך ספונסר, מישהו שלקח עליך
חכות. זו פרוצדורה מסובכת, הספונסר צריך
להוכיח שיש לו הכנסות גבוהות והסכונות
בבנק. ידעתי את זה, לכן אפילו לא ביקשתי
מהם, והייתי יוצאת ונכנסת כל שלושה
חודשים. יום אחד, לפני נסיעה מחוץ ליפן,
אמרתי להם שללא ויזה כבר לא אוכל לחזור,
והם החליטו לעשות את זה למעני."

– למה לא היו להם ילדים?

"אף פעם לא שאלתי. זאת נחשבת שאלה לא
מנומסת. אבל זה לא עניין מוזר ביפן. יש שם
הרבה נשים שנותרות רווקות, והרבה זוגות
שמחליטים שלא להביא ילדים לעולם. ממוצע
הילודה עומד על ילד וחצי למשפחה. היפנים
מחנכים את הילדים שלהם למצוינות, ולוקחים
בחשבון שאם הם מביאים ילד לעולם הם
משקיעים בחינוך ובהשכלה שלו את הטוב
ביותר, וזה דורש המון משאבים כלכליים. הם
מעדיפים להביא ילד אחד ולתת לו את הכי טוב
מאשר ללדת כמה ילדים שיהיה להם נורא קשה
לגדל."

– שמרת איתם על קשר?

"היינו בקשר הדוק כל השנים ביפן. בשנה
שעזבתי, האבא היפני שלי חלה בסרטן. נשארתי
בקשר עם אשתו, והחלטתי שאני נוסעת לבקר
אותו בבית חולים. קניתי כרטיס, אבל ביום
הטיסה אשתו אמרה שהוא נפטר. כל הטיסה לא
הפסקתי לבכות. כשהגעתי הגופה הייתה כבר
לבושה ומאופרת, מונחת בארון על קרח יבש.
המשכתי לבכות בכי נורא גם שם."

– לא נהוג להביע שם רגשות.

"האמא המאמצת אמרה לי 'את יכולה לבכות,
אבל לא בקול רם'. היפנים מאמינים שהם
נפרדים רק מהגוף הפיזי, אבל נפש הנפטר

▶ לאנשי עסקים ולחברות המנהלות קשרי מסחר
עם השוק היפני. החברה מספקת גם שירותים
נוספים כגון לימודי יפנית וקייטנות יפניות.

ארץ הרגשות העצורים

פרבר נולדה בטבריה להורים שעברו בתחום
המלונאות, בת רביעית מתוך חמישה ילדים
במשפחה חמה ותומכת. בצבא שירתה כמדריכת
לוגיסטיקה אווירית, ואחר כך למדה בתל-אביב
לתואר במנהל עסקים במכללה למנהל.

בגיל 24 נסעה לטיול תרמילאים במזרח.
בתאילנד פגשה חברים שחזרו מיפן ודיווחו על
ארץ מדהימה. היא החליטה לנסוע לשבועיים
שהתארכו לשבע שנים ובמהלכן הפכה יותר
יפנית מיפנית. "היה לי קליק מייד עם יפן.
ברגע הראשון שנחתתי בשדה התעופה מיד
הרגשתי שייכת. אהבתי את האסתטיקה שיש
בכל מקום. מרגישים שם את הנועם ואת
התרבות באוויר. אהבתי גם את הנחמדות
האישית של היפנים ואת האהבה שלהם לעזור
לזרים."

היא נרשמה ללימודים בטוקיו, למדה במשך
חמש שנים את השפה, והמשיכה ללימודי
היסטוריה ותרבות יפנית. היום היא שולטת

"גבר יפני לא יתחיל
עם אשה ברחוב, וגם
אם הוא יחשוב שאת
נראית נהדר, הוא
אפילו לא יסובב
אחרייך את הראש.
מחזר יפני לא ירעיף
מילים יפות או יפגין
גילויי אהבה, אבל
הוא ידאג להכיר לך
את יפן"

סייח חזן

הנה האמא המאמצת של פרבר. היא הייתה אחת מהנשים היפניות שסיפקו לה את הבית והחיים ביפן.

אמא יפנית שסיפקה לפרבר את הבית והחיים ביפן.

אמא יפנית שסיפקה לפרבר את הבית והחיים ביפן.

חמודי גלגל לחמץ אושי

חופש גדול עם אגדות סמוראים ולימוד קליגרפיה

בשש השנים שבהן קיימת החברה של ורבר, התרחבה פעילות החברה לכיוונים נוספים כמו קורסים ללימוד יפנית וקייטנות יפניות. בקייטנות לומדים הקטנטנים איך לגלגל סושי וליצור עיבודים יפניים. הקייטנה הראשונה נוסדה בקיץ שעבר במוזיאון ארץ ישראל, ולקחו בה חלק שמונים ילדים. נספח התרבות של השגרירות היפנית בארץ ביקר בקייטנה ונפעם, וביולי הקרוב תיפתח קייטנה נוספת. בקייטנות מקבלים הילדים בכל יום טעימה מהתרבות היפנית: הלבוב המסורתי, טקס התה היפני, אנימציה, לימוד קליגרפיה יפנית, אגדות סמוראים ויום ספורט עם משחקי ספורט יפניים. גם קורסים להוראת השפה לילדים, המועברים על ידי מורים יפנים, נפתחו בערים שונות בארץ. פרבר אומרת שבעתיד היא מתכננת לייסד מחנה קיץ לילדים ביפן, וכי חלומה הוא להקים בארץ בית יפני שתהיה בו טעימה תרבותית כוללת מארץ השמש העולה. לפרטים: WWW.JAPANKNOWLEDGE.CO.IL

נשאת איתם. ההלוויה היא משתה מפואר. אחרי שריפת הגופה מגישים סושי ומשקאות חריפים. התרבות כולה מאוד מאופקת, לא מחצינים רגש בציבור, לא רואים זוגות הולכים יד ביד או מתנשקים ברחוב. היפנים לא אנשים חמים. הקשר בין הורים לילדים מאופק, מרוחק ולעתים אפילו מנותק לחלוטין.

– היו לך בני זוג יפנים?
"היו לי אחד או שניים, אבל לא בניתי איתם מערכות ארוכות טווח. החיזור שלהם מאופק מאוד. גבר יפני לא יתחיל עם אשה ברחוב, וגם אם הוא יחשוב שאת נראית נהדר, הוא אפילו לא יסובב אחרייך את הראש. מחזר יפני לא ירעיף מילים יפות או יפגין גילויי אהבה, אבל הוא ידאג להכיר לך את יפן. אחד מבני הזוג היפנים שלי, צעיר וחתך עם מכונת ספורט יקרה, לקח אותי לטייל בערים היסטוריות וסיפר לי על התרבות היפנית, וכמובן שיצאנו לאכול במסעדות יקרות. ביפן זה מאוד מובן שהגבר משלם עלייך, אין כאן אפילו סימן שאלה".

ארוחה עם חור בגרב

בשנת '98 שבה פרבר לארץ והתחילה לעבוד כמתרגמת

בחברת סחר יפנית, ואז גם הכירה את בעלה בזכות טעות במספר. "עסקתי בתרגום טכני של חברה גדולה, חיפשתי מדיפסה שתדפיס את התרגום. כשמצאתי, ניסיתי להשיג אותה והשארתי לה שלוש הודעות. בערב התקשר מישהו ואמר 'נעים מאוד, שמי מני, את לא מכירה אותי, אבל כבר שלושה ימים את משאירה לי הודעות, ואני מתקשר להגיד לך שאת לא מתקשרת למקום הנכון'. מצא חן בעיני שהוא מגלה אחריות, ובסוף השיחה אמרתי לו בספונטניות 'תהיה בקשר'. הוא לקח את זה ברצינות. אני הייתי אז בת 30, והוא בן 28, והתברר שהוא גר שני רחובות ממני. הוא בדיוק נפרד מהארוסה שלו ולא היה במצב רוח טוב. קבענו לסרט. פגשתי בחור אינטליגנטי ונעים, והתחיל בינינו קשר אינטימי. כל בוקר הוא שם לי פתק על השמשה 'שיהיה לך בוקר טוב ויום יפה'".

אחרי פחות משנה נישאו השניים, והולידו את שחר ויהונתן, ובשנת 2000 הקימה פרבר את

JAPAN KNOWLEDGE, אחרי שויהתה את הצורך של השוק הישראלי בגישור בין תרבותי. הקמת החברה הייתה צעד לא פשוט. "עברו עלי שלוש שנים קשות. גידלתי ביחד עסק ושני ילדים קטנים. לא לקחתי חופשות לידה, כי כשאת עצמאית את הלקוחות לא מעניין שעכשיו ילדת. עבדתי סביב השעון, הייתי מיניקה את התינוק בארבע בבוקר, ובודקת מיילים שמגיעים מכל העולם. ויתרתי על המון דברים כדי שהעסק יגדל וכדי שהילדים לא ירגישו שאין אמא בבית. אלמלא התמיכה והשותפות של בעלי, לא הייתי מצליחה".

– מה ההבדל העיקרי בין איש העסקים היפני והישראלי?

"הישירות הישראלית מול חוסר הישירות היפנית. למשל, איש עסקים יפני לעולם לא יגיד 'לא'. להפך, הוא ישב במהלך כל הפגישה העסקית ויהגהן כשהוא בעצם אומר 'אני מקשיב לך, אני מבין את דבריך', אבל אני לא בהכרח מסכים איתך".

כשיפני רוצה להגיד "לא", מסבירה פרבר, הוא יזמין את בן שיחו למסעדה מפוארת, ואז ינתק את הקשר. בזה הוא אומר במילים אחרות "זה המקסימום שאני יכול לתת". "עולם העסקים היפני הוא מגרש עם חוקים שונים לחלוטין. היפנית זוכרים הכל, כל טעות נרשמת כנקודה שחורה. אני מלמדת את אנשי העסקים איך להימנע מטעויות".

– תני דוגמה לטעויות נפוצות.
"להגיע לפגישה עסקית בלי כרטיסי ביקור. יפני לא יתחיל פגישה בלי להציג את כרטיס הביקור שלו. בטקס הקטן הזה יש להגיש את הכרטיס בשתי כפות הידיים. כרטיס הביקור הוא מעין תעודת זהות, והוא מסמל גם את הגאווה שהם חשים כלפי החברה שהם מייצגים. עוד טעות היא לכתוב אימייל אגרסיבי או להשתמש בשפה ישירה. למשל להגיד ליפני 'אתה לא צודק'. צריך להגיד 'אתה צודק, אבל אני חושב אחרת'".

גם כללי הלבוש מאוד חשובים. "לפגישות עסקיות חייבים להגיע עם חליפות ועניבות ולא בג'ינס. שמעתי סיפור על איש עסקים שהגיע לפגישה בחליפה, עניבה ונעליים טובות, אבל היה לו חור בגרב. הוא לא הביא בחשבון שהמארח היפני יזמין אותו למסעדה מסורתית, שם חולצים נעליים ויושבים על מחצלת. כל הפגישה הוא ישב עם האצבע מבצבצת. היפנים מקפידים על כל פרט. לא רק שחובה לבוא בגרביים שלמים, הם צריכים להיות 'גרביים עסקיים', בשחור או אפור, עשויים בד דק, ולא גרבי ספורט".

– איך היפנים רואים את ישראל?
"היא מצטיירת להם כמדינה במצב של מלחמה וטרור. מצד שני, הם מאוד מעריכים את היהודים ורואים בהם אנשים חכמים ומצליחים. הם יודעים שאיינשטיין היה יהודי, והם מכירים אותנו גם כעולם טכנולוגי מתקדם. הם לא כל כך עושים את ההבחנה בין ישראלי ויהודי".